

kjært her endnu engang at mødes af hans Billede og kaste et Tilbageblik over hans lange Liv.

Frederik Fabricius var født paa Christianshavn den 22de September 1789 og Søn af den som orthodox Theolog og som dygtig Naturgransker hæderlig bekendte Biskop, Dr. theol. Otto Fabricius, der begyndte som Missionair paa Grønland og døde 1822 som »Jubellærer« og Sognepræst i Vor Frelsers Menighed paa Christianshavn. Hans milde, hjertevarme Moder hed Anna Gunilde Heyneth. Hans Barndomshjem bar Præget af stille Gudsfrøgt, Nøisomhed og Tarvelighed. Faderens strenge Alvor kunde stundom blæse som en kold Luft fra Studerekammeret; men saa blev den tempereret ved Moderns Varme, og i hende fandt den livlige, glade, til alskens Barneleg og Idræt vel oplagte Dreng tidlig en naturlig Allieret, til hvem han var bunden i Hjertepagt for hele Livet. Hans gode, naturlige Evner lagde det nær at lade ham studere, og han sattes da i Kjøbenhavns Kathedralskole, fra hvilken han »deponerede« 1808. Efter Faderens Ønske valgte han Theologiens Studium; men vi tvivle om, at Fabricius heri er kommen ud over den første Begyndelse. Thi et bestemt, regelmæssigt Studiums Snørliv passede kun lidet for ham. Han hørte i mere end een Henseende til de Studerende, der ere formeget Student, til nogensinde at kunne blive Candidat, ikke som om der fattedes ham Flid og Arbeidsomhed — hans Liv har til det Sidste godtgjort, at han i høi Grad besad disse Egenskaber — men fordi han efter sin Natur maatte have Lov til at gaa sine egne Veie og følge sine egne indre Indskydelser. Saa blev Theologien lagt paa Hylden, og uden Betydning for hans Fremtids Studium blev det vel neppe, at han snart efter blev ansat som Lærer i dansk Sprog og Literatur gennem hele Borgerdydsskolen paa Christianshavn. Thi at han allerede da selv var greben af sit Modersmaals Skjønhed, derom gav hans gamle Ven og Discipel fra de Dage, Sognepræst P. A. Fenger paa Christianshavn, et Vidnesbyrd ved hans Kiste, hvor han sagde, at det Syn, som Fabricius' Underviisning havde givet ham for denne i de unge Dage, havde været ham til Glæde for hele Livet. Men afgjørende for ham blev dog Skjønhedslitteraturens Gjenfødsel i Aarhundredets Begyndelse, medens han endnu selv stod paa Skilleveien.

Denne Tid var i mange Maader mærkelig for vort Folk. Det var som et Barn, der kan baade lee og græde paa samme Tid. De store nationale Begivenheder og Ulykker gik vel alle de Ædle i Folket dybt til Hjerte; men der var ingen Følelse af Ansvar i Folket, der selv ligesom stod udenfor det Altsammen, uden at dets Tanke og Villie pulserede deri, og en forunderlig prosaisk Stadfæstelse har vor store Digterkonger givet dette, naar han i sine »Erindringer« ender Fortællingen om Slaget i »Kongedybet«, som han havde været Vidne til fra Søcadetakademiets Tag, med de Ord: »Da gik vi Alle glade hjem og spiste vor Skjortorsdagskaal«. Trykkefrihedsanordningen fra 1799 havde bundet Mund og Haand, Politiken var lagt udenfor Folket og ind i de Mægtiges Raad alene, og rigtignok havde den ikke jaget de vilde, stridige Kræfter op, som vi kjende i vore Dage, men saa var med det Samme Folket holdt i en Umyndigheds Tilstand, der hæmmede al selvstændig og fri Udvikling og kuede Væksten for mange gode og ædle Kræfter. Saa hjalp man sig som man kunde: saa sang, eller vel stundom declamerede man Smilet op under Taaernerne og fandt sin Tilfredsstillelse deri. Da gav Adam Oehlenschläger sit Folk »Hakon Jarl«, i samme Aar som Engelskmanden tog dets Flaade, og nu fulgte hans Digtergaver Slag i Slag og rev den unge Slægt med paa en Begeistringens Flugt. Fabricius stod midt i denne Slægt som sin Tids Søn. Havde han forud haft aabent Øre for Holbergs Vid og Lune — af gammel Kjærlighed udgav han 1858 dennes »Epistler« i et omhyggeligt og smagfuldt Udvalg — saa fik han nu Øret opladt for Høiheden og Skjønheden hos Oehlenschläger. Og de to Digtere blev ved at være hans Yndlinge gennem hele hans Liv, saa at han selv paa de gamle Dage, da hans Døvhed længst havde lukket hans Øre for enhver menneskelig Røst, gjerne benyttede Leiligheden til at see deres Mesterværker opført. Vi kunde da stundom Dagen efter høre ham kritisere denne eller hin Fremstilling — en Gaade for Udenforstaaende, der for os var løst derved, at vi vidste, at hans Kjendskab til Digterværket saaledes gik i Enkeltheder, at han ved denne, i Forbindelse med en stor Evne til at læse Ordet fra den Talendes Mund, var istand til bedømme de Spillende.

Med sine Evner og Anlæg, med sit lyse Hoved og varme Hjerte, med sin levende Kjærlighed til Alt, hvad der var skjønt og godt, maatte Fabricius let vinde Adgang til Rahbeks og Kammas gjestfrie Hjem, og Bækkehuset aabnede da ogsaa villigt sine

Døre for ham. Vel var han den Unge, der maatte indtage en tilbagetrukket Stilling i de Ældres og Overlegnes Kred; men hvor Meget gives, der maa ogsaa være dem, der kunne tage, og hvad Fabricius har taget med fra Rahbeks Hjem, derom vidner hans varme, begejstrede Mindetale, som han holdt som Studenterforeningens Ordfører ved dennes Mindefest for Rahbek 1830. Dog fremfor Alt er hans Smag bleven rensset og lutret i »Bækkehusets« friske Luft, og hans kritiske Sands styrket og skærpet. Og dette er sidenefter indirecte kommet vor Skjønlitteratur til gode; thi mere end een af vore Digtere, baade af de døde og de endnu levende, have baaret deres Sangs Manuscript til Regentsens Viceprovst, hvis egen Sang kun havde en svag Tone, men som saa villigt lyttede til deres, og lagt det frem for hans milde, men sikre kritiske Øie, inden det blev bragt til Trykkeriet. — Saa er det vel ogsaa tildels Rahbeks Indflydelse, der har afsat sig i Fabricius' Begeistring for Skuespil og Skuespilkonst. »Borups Selskab« kom i denne Henseende hans Trang imøde, og han blev et ivrigt og virksomt Medlem deraf. Men fremfor Alt blev den 1820 stiftede Studenterforening ham et kjært Sted, hvor han samledes med Datidens »gode Hoveder« og kunde give sit glade Sind Luft i alskens Spøg og Skjæmt blandt ligeindede Venner. Han var ivrig for dens Oprettelse, nidkjær som mangeaarig Senior for dens Interesser, og aarvaagen for at bevare dens Holdning og Værdighed, hvorfor han ogsaa selvskreven var dens Defensor, naar man paa visse Steder var tilbøielig til at see det unge Studentersamfund som noget Faretruende, der let kunde omstøde den gamle Tingenes Orden. I det Hele taget kan det vel nok siges, at at faa Studenter saa helt og fuldt have levet deres Liv i Studenterverdenen som Fabricius, haft saa meget at give som han, og givet det saa villigt. Saa varede det da heller ikke længe, inden han fik Studentercomedien i Gang i den nye Forening, og han maa vel her siges at være den, der først har sat Foden ind i det Spor, som Ploug og Hostrup sidenefter tydeligere have indtraadt. Navnene kjendes endnu paa nogle af disse Studentercomedier, men saavidt vides er »Harlekin Kosmopolit« eller »Kjærlighed uden Examen« den eneste, der er trykt. De egnede sig heller ikke dertil, da de som oftest havde en løs Sammenhæng: en Række vittige Indfald og Dialoger, der vare blevne til i Samarbejde med Flere, det var Raketter i et Fyrværkeri, der skulde more og forlyste for en kort Stund — og de gjorde det tilgavns — for saa strax efter at slukkes. Ogsaa til det kongelige Theater har Fabricius leveret nogle Oversættelser og Bearbejdelser, der dog ikke have haft Livskraft nok i sig til at leve et langt Liv. Have vi hertil føiet, at Fabricius har udgivet en Samling »Fædrelandshistoriske Digte«, der har oplevet et Par Oplag, samt at han til forskellige Tider har skrevet nogle Biografier (blandt Andre af Joachim Fr. Schouw og Chr. Winther), da have vi vel berørt alt Væsentligt, hvad Fabricius har indført paa dette Felt af vor Literatur. Men hertil maa føies hans bibliografiske Forfattervirksomhed, som vistnok er af en mere blivende Natur, og hvortil han paa særegen Viis blev dygtiggjort ved sit mangeaarige Forhold til Kongens Bibliothek.

Det ligger nær, at Ønsket om at fæstne sin Virksomhed, saa at det, der var opsamlet gennem mange Aars vedholdende Syslen med Modersmalets Literatur, kunde blive til Nytte for ham selv og Andre, maatte voxte hos Fabricius alt som Aarene gled hen over ham. Og dette naaede han, da han 1823 ansattes ved det store kongelige Bibliothek, til hvilket han under skiftende Kaar blev ved at være knyttet i en uomskiftelig Kjærlighed til sin Dødsdag — gennem et halvt Aarhundrede. Det var nærmest Ordningen af den botaniske Afdeling, der fremkaldte Fabricius' Ansættelse; thi han havde gjort et grundigt Studium af Naturvidenskaberne, hvorfor han ogsaa i de første Aar havde sin Gjerning i Bibliothekets Afdeling for disse Fag, og for Medicinen. Men fra Slutningen af Tyverne traadte han udelukkende over i den danske Afdeling og fik med Udlaanet af Bøger fra denne at gjøre, hvorigennem han kom i Forbindelse med det læsende Publicum. En med Forholdene nøie kjendt Mand siger om denne hans Virksomhed: »Der var i den danske Afdeling intet Katalog, og derved bar Fabricius Nøglen til Benyttelsen af den danske Literatur. Her viste han ligeoverfor dem, som han mærkede mente det rigtig alvorligt med at studere den, ofte en overordentlig Iver for at finde de Bøger, der ønskedes; thi det var ikke sjældent meget vanskeligt, og han var altid ilde ved det, naar han maatte sige: jeg kan ikke finde den. Denne Iver maa vel siges at have besjælet ham ogsaa ligeoverfor Andre, men det beroede saameget paa, hvorledes Sindsstemningen var hos ham.« Mellem Aarene 1840—50 paatog Fabricius, der ikke blot var flittig og utrættelig

virksom paa den ham anviste Arbeidsmark, men tillige »havde megen Lyst til at finde paa Arbeide«, naar han kun fik »fornøden Opmuntring og Hjælp fraoven«, sig at ordne Bibliothekets Samling af Portraiter og Litografier, et Arbeide, som han desværre siden efter ikke fortsatte.

Om end hans aarlange, Dag ud og Dag ind vedholdende Syssel i denne tause Bogverden havde efterladt noget Stivnet og Gammeldags i hans Skuelser, hvori det kjendtes, »at hans literaire Dannelse laa langt tilbage i Tiden«, saa havde den tillige givet ham et Overblik over vort Fædrelands Literatur og et Kjendskab til dens Frembringelser i det Enkelte, som paa forskjellig Maade maatte kunne bringes i god Anvendelse. Han har saaledes, efter en Optegnelse af ham selv, »assisteret ved forskjellige literaire Foretagender, f. Ex. Videnskabernes Selskabs Ordbog, Molbechs danske Ordbog, 2den Udgave (Bogst. F—L) m. Fl.« Men sine vigtigste Følger har hans Bogkjendskab haft i hans forskellige bibliografiske Arbejder, der i Bogverdenen ere velkjendte. »Nordisk Boghandlertidende«, der paa en smuk og anerkjendende Maade anmelder Fabricius' Død, siger om disse Arbejder, at de »tilfulde vurderes af Videnskabsmænd og af Boghandlere«, og ere »uvurdeerlige Haandbøger i enhver Boglade«.

Otte Aar efter at Fabricius havde faaet Ansættelse paa Kongens Bibliothek, erholdt han (1831) Communitetsbibliothekarens Fribolig paa Regentsen, medens dog Bibliothekarens Gjerning gik over til en af de theologiske Professorer. Kun Faa maatte vel ansees saa skikkede som Fabricius til denne daglige Samleven med den unge Studenterverden, der indesluttet bag Regentsens »røde Mure«; thi Faa havde som han levet sig ind i Studenternes Interesser, og medens han kjendte baade deres gode og svage Sider, var han fremfor Alt besjælet af en levende Kjærlighed til deres Stand. Saa har han da ogsaa i dette Forhold givet, hvad han lovede, og været tro efter Evne. I daglig Omgang med sine »Medalumner«, som han altid kaldte dem, var han jævn, aaben, ligefrem, som alt hans Væsen var, lige langt fra Selvopgivelse og fra opstyltet Myndighed. Kunde Noget skjules, da lød det undskyldende: »Tys, vi sige det ikke til Nogen«; skulde Noget paatales, da skete det i en saa mild Form, at Paatalen kun slog desto stærkere igennem. Til Spøg var han jævnlig oplagt, som naar Samlingen var livlig udenfor hans Gaardvindue og han saa kunde raabe ud til dem, at »de gjorde et Spektakel, saa Ingen kunde høre Ørelyd«, og gjaldt det Regentsens indre Festligheder, da maatte han altid være med, kun ikke som »Inviteret«, og forsikrede altid Dagen efter, at »han havde moret sig fortræffeligt«, om ogsaa Et og Andet ved saadan Leilighed var bleven løst, som han helst betragtede som fast. Thi han var og følte sig som Regentsianer, og er just derved bleven en Ven og Raadgiver for mere end een ung Student, om end hans Døvhed tilsidst lagde ham uoverstigelige Vanskeligheder iveien herfor.

Man maatte dog feile meget, hvis man bedømte Fabricius' Kjendskab til Alumnerne efter en Slutning fra hans lukkede Øren. Destomere havde han Øinene med sig, og kjendte i Virkeligheden meget Mere til Regentsens Befolkning, end man troede. Det falder af sig selv, at der blandt de mange Hundreder af Alumner, med hvem han i sit lange Regentsliv kom i Berørelse, var Almindeligheder, hos hvilke det var vanskeligt at tage Kjende paa Noget. Men den stille, ærlige Flid undgik ligesaa lidt hans Opmærksomhed som den særegne Begavelse, og med hans Sands for det Komiske kunde tidt noget Ydre, en Slobrok, en konstig Hovedbedækning, en Pibe af ualmindelig Størrelse eller Lignende, blive som et Kjendingsmærke. En særegen Glæde var det ham, naar han paa Festdage kunde modtage Besøg af de Alumner, der nærmest sluttede sig om ham, og lode de ham, maaskee af Beskedenhed, blive ene om hans Anretning, da sørgede den Gamle over at »være tilovers« iblandt dem. Der gik en dyb Trang gennem hele hans Liv til at give og dele med Andre. Saa kunde det i særegne vanskelige Tider ogsaa hænde, at han tog den Paagjældende ind til sig. Da lød først en lille Opmuntringstale, saa kom »den gamle Portvin« for en Dag, og »en Kage, hvis Blikdaasen gjemte flere« — saa forunderlig enfoldigt og skjønt aabenbarede Oldingen sin Hjertensgodhed og vilde bøde paa Faders stærke Ord og Moders varme, bløde Haand, der ikke kunde naae deres Barn, og løfte det sunkne Mod.

Hans Forkjærlighed for Regentsianerne sporedes ogsaa i andre Livsforhold, saa at en af hans Venner paa Kongens Bibliothek vil have lagt Mærke til, »at naar han kunde være gnaven mod det yngre Bibliothekspersonale, saa fandt dette ikke gjerne Sted, naar der iblandt det var En, som havde ligget paa Regentsen«. Og han bevarede denne Forkjærlighed usvækket, saa han mange Aar efter kunde glædes